

Betänkandet SOU 2008:109 En hållbar lärarutbildning

Vårt remissvar avser endast avsnittet i Kompetensbehov för blivande lärare 3.2.6 och i Den utbildningsvetenskapliga kärnan 4.3 **Sociala relationer, konflikthantering och ledarskap**

Sammanfattning

Nätverket för konflikthantering i lärarutbildningen (1) är positivt till det föreslagna momentet 3.2.6 i den utbildningsvetenskapliga gemensamma kärnan av den framtida lärarutbildningen. Vi vill dock *dels* komplettera förslaget med ett förtydligande av konflikthanteringsrollen i momentet, vilket saknas i presentationen i 3.2.6, *dels* föreslå att det läggs in tidigare i utbildningen än som nu föreslås i 4.3, *samt* föreslå att det utökas till att omfatta 10 hp. Vi ber regeringen därvid beakta de erfarenheter som framkommit under vår konferens 11-12 mars 2009.

Ny undersökning som bör beaktas

Gruppen för konflikthantering och kommunikation i skolan vid Institutionen för pedagogik och didaktik i Göteborg gjorde inför en konferens i april 2008 med 22 representanter för 13 lärarutbildningar en inventering av den utbildning som finns i konfliktkunskap /konflikthantering vid de olika lärosätena. Denna följdes upp 11-12 mars, 2009: Det visar sig att en utbildning i konflikthantering som omfattar *alla* lärarstudenter ännu är närmast obefintlig. Endast två lärosäten, Luleå och Kalmar, har lyckats lägga in sådan utbildning som obligatorium motsvarande 2.5-5 hp. Positiva utvärderingar därifrån visar att studenterna vill ha utökad kurs. I övrigt får de flesta av dagens lärarstudenter endast någon enstaka föreläsning, i bästa fall ett halvdagsseminarium. Ibland kallas någon expert utifrån in, t ex för en föreläsning om mobbing. Detta kan knappast kallas utbildning, vilket kan förklara att många studenter i de enkätundersökningar som gjorts inte säger sig ha fått någon utbildning i konflikthantering.

De utbildningsansvariga säger sig ofta avvakta direktiven för den nya lärarutbildningen. De anser sig i dag inte ha ett uppdrag från Högskoleverket att anordna utbildning i konflikthantering för *alla* blivande lärare. Riksdagsbeslutet 2005 "att högskoleförordningen tydligt skall ange att lärarstudenten för att få lärarexamen skall ha goda kunskaper i konstruktiv konflikthantering" har ännu inte genomförts. I stället gjordes ett tillägg i examensordningen att lärarstudenten skall "visa förmåga att förmedla, förankra och tillämpa gällande regelverk som syftar till att motverka diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever" något som enligt vår mening bara talar om vad som är förbjudet.

Vi menar därför att skrivningen i propositionen och examensordningen behöver förtydligas så att konflikthantering tydligt ingår i uppdraget.

Avsnitt 3.2.6 Sociala relationer, konflikthantering och ledarskap

I presentationstexten tas upp lärares relation till sina elever, utsatta barn, föräldrasamverkan, demokratiska beslut, lärarens roll i skolans struktur och pedagogiskt ledarskap. Mobbning nämns flyktigt. Ordet konflikthantering får ingen belysning. Vi föreslår att texten kompletteras med följande:

”Under de senaste femtio åren har en stark utveckling skett av forskning och metodik inom området våldsförebyggande konflikthantering. Den pågår främst inom arbetslivsforskning, freds- och konfliktforskning, pedagogik, psykologi och socialpedagogik, och har de senaste tio åren varit på frammarsch också inom lärarutbildningen. Inom skolan företräds den ännu oftast av utifrån kommande organisationer som erbjuder utbildning och övning i någon av de metoder som finns för att tidigt hantera konflikter så att man förebygger diskriminering, mobbning och våld och i stället gör konflikten till ett redskap för förändring och utveckling. Kompetensen behöver i dag finnas *inom* varje skola.

Arbetet för att förebygga mobbning och våld ger bäst resultat när det strukturellt integreras i skolans kultur och innefattar elever, lärare, hela personalen och föräldrarna. Flera goda exempel på sådana satsningar finns att tillgå, bl a i Skolverkets utvärderingar. Tillgång finns också till både svensk och utländsk forskning som visar att inläringsklimatet förbättras i skolor som kontinuerligt arbetar med konflikthantering. Här finns ännu utrymme för intensifierad forskning, som också förslås i avsnitt 6.1.

I lärarutbildningen, liksom i den undervisning i konfliktkunskap som vi menar snart bör ingå i skolans läroplaner, bör också ett mått av konfliktteori finnas med, dvs kunskap om konflikters uppkomst, struktur och dynamik. Här innefattas begrepp som aktörsperspektiv (vilka fler än de omedelbart synliga är inblandade i konflikten?), behovsperspektiv (vilka och vilkas otillfredsställda behov ligger bakom konflikten?), maktperspektiv, genusperspektiv, etniska/kulturella perspektiv osv. Allt detta är huvudingredienser i både sociala relationer och ledarskap.”

Konfliktkunskap och konflikthantering bör läggas in tidigt i momentet, följas upp och konkretiseras under VFU och fördjupas mot slutet av utbildningen. Utbildningen inom momentet bör till stor del vara praktisk natur - många delar av det lärs bäst genom övning. Det bör därför omfatta 10 hp.

Nätverket för konflikthantering

Yttrandet har handlagts i konferens 12 mars mellan 15 företrädare för 10 lärarutbildningar.

Lotta Eek

Ragnar Olsson

(Skickas i ett original och fem kopior till departementet (adress ovan) före 30 mars, samt per e-post till elisabeth.backlund@educational.ministry.se)

1) *Nätverket för konflikthantering i lärarutbildningen* initierades under en konferens 2003 mellan lärarutbildare, konflikthanteringspedagoger och forskare, för att utbyta erfarenheter och utveckla kompetensen kring lärarutbildning i konflikthantering. På adresslistan står i dag 37 företrädare för 16 lärarutbildningar, några forskare från andra institutioner (arbetslivsforskning och socialpedagogik), samt några av landets mest anlitade konflikthanteringspedagoger som arbetar på eget uppdrag.